

LETOUNI (*CHIROPTERA*) OKRESU SVITAVY II

Bats (*Chiroptera*) of Svitavy district (East Bohemia) II

Lubor URBÁNEK

Masarykova 653, 570 01 Litomyšl

V průběhu posledních asi pěti let byly v okrese Svitavy jednak sledovány staré lokality s výskytem letounů (zámek Litomyšl, pseudokrasové jeskyně v Cíkově u Horního Újezda), a jednak využity nové nálezy, především z měst Litomyšl a Svitavy a dalších 8 obcí. V daném období byl zjištěn nově netopýr pestrý (*Vespertilio murinus*), což doplňuje počet druhů v okrese na 17.

Úvod

Práce navazuje na předchozí přehled letounů v okrese Svitavy (URBÁNEK 1996) a přináší nová zjištění jednak z kontrol již známých lokalit (zámek Litomyšl, Cíkov, Čertovy díry) i lokalit, kde došlo k novým nálezům (Benátky u Litomyšle, Bělá u Jevíčka, Bělá nad Svitavou, Hradec nad Svitavou, Jaroměřice, Lačnov u Poličky, Morašice, Opatov).

Metodika a materiál

Data zjištěná v cca pětiletém období byla získána jednak pravidelnými kontrolami na známých lokalitách především zimního výskytu, jednak byla získána vesměs náhodnými nálezy nebo prostřednictvím sítě zpravodajů. Nově zjištěné lokality (viz výše) doplňují počet známých míst výskytu letounů v okrese na 34. Dále práce zaznamenává i další sdělení z předchozího období (conf. MÁLKOVÁ et al.) a výsledky pozorování pomocí detektoru v říjnu 2002 provedená LEMBERKEM (MACH in litt.).

Výsledky

Vrápenec malý, *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800)

Brněnec:

23.2.1995 4 ex. (Málková et al. in lit.)

20.3.1996 3 ex. (Málková et al. in lit.)

Horní Újezd:

únor 1999 235 ex. (WEIDINGER in verb.)

9.1.2000 170 ex. (ROLEČEK in verb.)

10.1.2000 230 ex. (WEIDINGER in verb.)

21.1.2001 235 ex. (REIF, ROLEČEK in verb.)

27.11.2001 333 ex. (WEIDINGER in verb.)

17.2.2002 252 ex. (REIF, ROLEČEK in verb.)

Jaroměřice:

9.10.1996 nalezen 1 uhynulý ex.

Litomyšl, sklepy zámku:

- 1996/97 zima 3 ex.
- 1997/98 zima 1 ex.
- 1998/99 zima 2 ex.
- 1999/2000 zima 1 ex.
- 2000/2001 zima 2 ex.
- 2001/2002 zima 4 ex.
- 20.11.2002 1 ex.

sklepy restaurace „Za vodou“:

- 12.1.2001 1 ex.

Morašice:

- 17.4.2001 1 ex. odchycen ve sklepě v obci

Rozhraní (Myší díry):

- únor 1999 8 ex. (WEIDINGER in verb.)

Pohledy, jeskyně „Pod mariánským obrazem“:

- 28.11.2002 4 ex. (WEIDINGER in verb.)

Netopýr velký, *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797)

Bělá nad Svitavou:

- 13.4.1997 nalezen uhynulý 1 ex.

Brněnec (Čertovy díry):

- 23.2.1995 7 ex. (MÁLKOVÁ et al. in lit.)
- 20.3.1996 7 ex. (MÁLKOVÁ et al. in lit.)

Horní Újezd:

- 21.1.2001 3 ex. (REIF, ROLEČEK in verb.)

Rozhraní (Myší díry):

- únor 1999 6 ex. (WEIDINGER in verb.)

Vranová Lhota:

- 22.6.2002 cca 800 ex., půda věže kostela (ANDREAS, HANZAL, REJL in litt.)

Pohledy, jeskyně „Pod mariánským obrazem“:

- 28.11.2002 2 ex. (WEIDINGER in verb.)

Netopýr vousatý, *Myotis mystacinus* (Kuhl, 1819)

Benátky u Litomyšle:

- 25.4.1999 1 F nalezena uhynulá
- 10.5.2001 1 F ulovena kočkou

Litomyšl:

- 23.10.1997 1 sad. nalezen na Komenského náměstí
- 15.5.2000 1 ex. nalezen na Smetanově náměstí
- 28.7.2001 nalezen 1 uhynulý ve Fortně
- 28.6.2001 1 juv. nalezen v bytě v ulici 9. května, kolonie v nedaleké duté bříže
- 21.8.2001 pár chycen v prodejně Drogerie na Smetanově náměstí
- 22.8.2001 nalezena uhynulá F u nadchodu u městského úřadu
- konec VIII. do 10.9.2001 v podloubích na Smetanově náměstí nalézány 1–4 ex.
- 31.8.2002 1 ex. v podloubích na Smetanově náměstí

Opatov:

- první týden září 2000 nalezen 1 juv. uhynulý

Svitavy:

- 27.5.2000 1 poraněný M (MACH in verb., determinace ověřena)
- 4.5.2001 1 F nalezena uhynulá na náměstí (MACH in verb., determinace ověřena)
- 2.10.2002 několik ex. zjištěno detektorem u Lánského rybníka (det. LEMBERK, ref. MACH in litt.)

Pohledy, jeskyně „Pod mariánským obrazem“:

- 28.11.2002 1 ex. (WEIDINGER in verb.)

Netopýr vousatý/Brandtův

Brněnec (Čertovy díry):

- 23.2.1995 1 ex. (MÁLKOVÁ et al. in lit.)
- 20.3.1996 1 ex. (MÁLKOVÁ et al. in lit.)

Hradec nad Svitavou:

- 12.7.2001 kontrolována kolonie samic s mladými v č.p. 484 (30-40 ex.)

Pohledy, jeskyně „Pod mariánským obrazem“:

- 28.11.2002 1 ex. (WEIDINGER in verb.)

Netopýr brvitý, *Myotis emarginatus* (Geoffroy, 1806)

Rozhraní (Myší díry):

- únor 1999 3 ex. (WEIDINGER in verb.)

Netopýr vodní, *Myotis daubentonii* (Boie, 1825)

Lačnov u Poličky:

- 20.5.2001 1 ex. sražen autem (MACH in verb., determinace ověřena)

Nedošín:

- 7.9.2002 1 F chycena na Velkém Košíři

Sebranice:

- 6.9.2002 nalezena 1 F v budově školy

Svitavy:

- 2.10.2002 několik ex. nad hladinou Lánského rybníka určeno detektorem (det. LEMBERK, ref. MACH in litt.)

Netopýr hvízdavý, *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774)

Litomyšl:

- 11.10.2001 1 ex. nalezen v budově gymnázia

Netopýr rezavý, *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774)

Litomyšl:

- 4.-25.11.1998 1 M kontrolován v budově I.ZŠ
- 19.2.1999 1 ex. nalezen na Komenského náměstí
- 30.10.2000 1 ex. odchycen v budově I.ZŠ
- 27.5.2001 masový výskyt v panelových domech na Komenského náměstí
- 29.5.2001 cca 40 ex. v panelovém domě ul. 17. listopadu
- 30.5.2001 1 M nalezen na Komenského náměstí
- 1.2.2002 1 M nalezen tamtéž
- 16.4.2002 1 M nalezen u pošty
- 12.5.2002 nalezen 1 ex. na Komenského náměstí
- 9.11.2002 nalezen 1 ex. uhynulý na sídlišti v Dukelské ulici

Nedošín:

8.9.1998 1 ex. chycen na Velkém Košíři

Svitavy:

14.8.2000 1 ex. chycen na sídlišti Lány (MACH in verb., determinace ověřena)
17.8.2000 1 ex. chycen v panelovém domě Na Červenici (MACH in verb.,
determinace ověřena)

MACH (in litt.) dále udává další výskyt ze 4 lokalit ve Svitavách mezi 23.9. až 22.11.2000, výskyt na 3 lokalitách ve městě od 10.3. do 31.10.2001 s maximem 86 ex. dne 22.8. a výskyt od 18.4. do 2.10.2002 na 6 lokalitách ve městě s maximem 310 ex. 7.8. a zjištění u Dolního rybníka u Svitav (nález obsazené dutiny), Lánského rybníka (použití detektoru, det. LEMBERK).

Netopýr severní, *Eptesicus nilsoni* (Keyserling et Blasius, 1839)

Litomyšl:

25.1.2000 nalezena 1 F na balkoně pod střechou panelového domu na Komenského náměstí

Svitavy:

28.2.2000 nalezen 1 M (MACH in verb., determinace ověřena)

Netopýr večerní, *Eptesicus serotinus*, Schreber, 1774

Litomyšl:

29.9.1997 1 sad F nalezena uhynulá ul. 17. listopadu
25.11. – 17.12.1998 1 ex. zimuje ve štěrbině ve stěně sklepa v zámku
14.12.1998 další ex. (sad F) nalezena ve sklepě na uhlí na zámku
30.8.1999 1 mumifikovaný ex. na půdě gymnázia
12.8.2000 2 ex. odchyceny na Komenského náměstí, desítky kusů naletují na balkony a do bytů

Svitavy:

2.10.2002 několik ex. v prostoru panelového sídliště zjištěno detektorem (det. LEMBERK, ref. MACH in litt.)

Netopýr pestrý, *Vespertilio murinus* (Linnaeus, 1758)

Svitavy:

19.11.2001 nalezen 1 M v bytě v panelovém domě na sídlišti Lány. Jedná se o první doložený výskyt v okrese Svitavy. Po pořízení dokumentace a ověření determinace 20.11.2001 puštěn na svobodu (cf. MACH 2001).

Netopýr ušatý, *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758)

Bělá u Jevíčka:

říjen 1995 nalezena uhynulá 1 F

Litomyšl:

11.12.1996 1 ex. ve sklepech zámku
13.2.1998 1 M s kroužkem T 423585 kroužkovaný ibidem 11.2.1987 ve sklepech zámku
17.12.1998 tentýž kus ve sklepech zámku

Nedošín:

12.9.2001 1 M chycen na Velkém Košíři
7.9.2002 1 M chycen na Velkém Košíři

Svitavy:

30.11.1998 1 sad. M chycen v budově technických služeb
11.9.2001 1 ex. nalezen na balkonu domu ve městě (MACH in litt.)

Netopýr dlouhouchý, *Plecotus austriacus* (Fischer, 1829)

Moravská Třebová:

23.8.1998 chycen 1 sad. ex.

Diskuse a závěr

Z 23 druhů netopýrů zjištěných v České republice jich bylo v okrese Svítavy prokázáno 17, což je 74% netopýří fauny. Svitavsko tak patří k nejlépe chiropterologicky prozkoumaným územím v ČR. V sousedním, rovněž velmi dobře probádaném, Chrudimsku (BENDA et al. 1997, LEMBERK 2001) bylo dosud zjištěno 18 druhů letounů (chybí netopýr východní *Myotis blythi* na Chrudimsku, netopýr pobřežní *Myotis dasycneme* a netopýr stromový *Nyctalus leisleri* na Svitavsku).

Ve Svitavách byl nově doložen výskyt netopýra pestrého (*Vespertilio murinus*). Netopýr severní (*Eptesicus nilssonii*) byl podruhé nalezen v Litomyšli a prvně ve Svitavách. V obou městech se také masově vyskytují v panelových domech netopýří rezaví (*Nyctalus noctula*). Tento jev byl zjištěn ve Svitavách od roku 2000 a o rok později i v Litomyšli. Na využívání těchto neobvyklých stanovišť upozorňuje již SKLENÁŘ (1994). Stále stoupá počet zimujících vrápců malých (*Rhinolophus hipposideros*) na zimovišti u Horního Újezdu.

Summary

The paper brings the new dates about bats of Svítavy district (East Bohemia) from years 1996-2002. Eight new localities and occurrence of *Vespertilio murinus* were ascertained.

Literatura

- BENDA P., REITER A., REJL J., BÁRTA F., 1997: Netopýří Železných hor. *Vespertilio*, 2: 39-50.
- LEMBERK V., 2001: Obratlovci okresu Chrudim. *Východočeské muzeum Pardubice*, 247 pp.
- MACH J., 2001: První výskyt netopýra pestrého (*Vespertilio murinus*) v okrese Svítavy. *Vč. sbor. přír. – Práce a studie*, 9 (2001): 169.
- SKLENÁŘ J., 1994: Neobvyklé zimoviště netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*) v Pardubicích. *Vč. sbor. přír. – Práce a studie*, 2: 87 – 90.
- URBÁNEK L., 1996: Letouni (*Chiroptera*) okresu Svítavy. *Vč. sbor. přír. – Práce a studie*, 4: 143 – 156.

Došlo: 1.12.2002